SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2359

av Runar Filper m.fl. (SD)

Åtgärder mot extremism i civilsamhället

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en återkommande utvärdering av demokrativillkoren vid statsbidrag till civilsamhället och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda konsekvenserna av utbetalade statsbidrag till organisationer som inte längre uppfyller demokrativillkor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag för att motverka att organisationer kan erhålla stöd genom kommuner och regioner om de har nekats statsbidrag med hänvisning till extremism, eller bristande uppfyllelse av demokrativillkor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda konsekvenserna av utbetalat offentligfinansierat stöd till organisationer inom Muslimska brödraskapets nätverk och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag för att statsbidrag inte ska utgå till organisationer i civilsamhället med band till icke-demokratiska regimer i utländska stater och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag för att motverka inkonsekvent utbetalning av statsbidrag och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag för att offentligfinansierat stöd inte ska utgå till organisationer som underlättar illegala invandrares vistelse i Sverige, oavsett om stödet utgår från statlig, kommunal eller regional nivå, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att statsbidrag inte ska kunna utgå till etniska invandrarorganisationer av det slag som tidigare omfattades av statsbidraget till organisationer bildade på etnisk grund, och att motsvarande finansiering inte heller ska kunna lämnas genom andra bidragsformer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram förslag för att förhindra att offentligfinansierat stöd till organisationer utnyttjas av organiserad brottslighet, klankriminella och liknande aktörer och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en central databas över statsbidrag till civilsamhället samt över motsvarande bidrag på kommunal och regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett nationellt företrädarregister och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda åtgärder som ökar insynen i civilsamhällesorganisationer i förhållande till svenska myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur personer som bär ansvar för att ha överträtt demokrativillkor kan begränsas från att verka inom offentligfinansierade organisationer och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En viktig faktor för att allmänhetens stöd för offentligfinansierat stöd till det civila samhället ska kunna upprätthållas är att detta stöd fördelas på ett ansvarsfullt sätt. Mottagare av sådant stöd ska uppfylla vissa minimikrav på kvalitet och samhällsnyttigt innehåll. Allt annat är att visa bristande respekt för demokratin och skattebetalarnas pengar.

Det är ett återkommande problem i Sverige att organisationer erhåller offentligfinansierat stöd trots att dessa haft exempelvis våldsbejakande eller islamistiska tendenser. Detta har skett trots att det har förekommit att organisationer av nämnda slag uppmanar till lagbrott, inte ställer sig bakom demokratiska grundprinciper såsom yttrandefrihet eller demokratiskt styrelseskick etcetera. Samtidigt har grunden för denna problematik förändrats och blivit mer komplex, inte minst genom digitala miljöers betydelse för organisering och påverkan. Mer måste göras för att komma till rätta med denna problematik och Sverigedemokraterna har förslagen för att säkerställa att stödet till civilsamhället går till vad som är avsett.

Demokrativillkor

Att skärpa tillsyn och regelverk så att dessa försvårar för våldsbejakande och icke-demokratiska organisationer att dra nytta av den svenska civilsamhällespolitiken är avgörande. Sverigedemokraterna vill att rättsväsendet och övriga berörda myndigheter får ökade resurser och bättre metoder för att kunna samverka och implementera det arbetet. Vi vill särskilt understryka behovet av att grundligt se över vilka organisationer som får offentligfinansierat stöd. Våldsbejakande och icke-demokratiska organisationer ska inte kunna komma undan med att erhålla offentligfinansierat stöd genom att signalera en viss värdegrund utåt samtidigt som den egentliga agendan är skild från denna uttalade värdegrund.

Sommaren 2022 presenterade den dåvarande socialdemokratiska regeringen en proposition med förslag om demokrativillkor vid statsbidrag till civilsamhället. Efter valet samma år blev propositionen regeringen Kristerssons ansvar efter att den tillträdde. I stället för att propositionen behandlades och beslutades om av riksdagen, så valde Kristerssons regering att dra tillbaka den med hänvisning till diverse brister. Sverigedemokraterna gick med på ett tillbakadragande för att det skulle göra det möjligt att lägga fram ett skarpare och mer heltäckande förslag än Socialdemokraternas. Den produkt som slutligen lades fram till och beslutades om av riksdagen i juni 2024 är i flera avseenden en bättre produkt än den tidigare. De nya demokrativillkoren började gälla den 1 januari 2025 och utgör därmed en ny grund för hur staten prövar bidrag till civilsamhället. Sverigedemokraterna var pådrivande i de skärpningar som återfinns i

den nya och skarpare propositionen. Ett exempel på det är att antalet betjänade i Sverige som ett trossamfund måste ha för att bli aktuellt för statsbidrag är högre i det förslag som vi förhandlade fram än i det socialdemokratiska förslaget.

Sverige har under lång tid legat efter när det gäller att stoppa att offentligfinansierat stöd hamnar i händerna på våldsbejakande och icke-demokratiska organisationer, eftersom de rödgröna partierna under två mandatperioder i regeringsställning inte lade fram någon proposition om demokrativillkor förrän mycket sent inför valet 2022. Införandet av demokrativillkor från 2025 innebär ett viktigt steg framåt, men behovet av ytterligare skärpningar återstår.

Sverigedemokraterna såg en rad brister i den ursprungliga socialdemokratiska propositionen som vi lyfte upp i förhandlingarna med regeringspartierna inför att en ny proposition skulle läggas fram till riksdagen. Vissa förslag som vi lyfte upp i förhandlingarna kom inte med propositionen, men det finns i en del av dessa fall godtagbara skäl till det. Vissa förslag som hade kunnat skärpa demokrativillkoren ytterligare hade först krävt omfattande utredning som hade skjutit fram tidpunkten för när förslaget hade kunnat läggas fram på riksdagens bord. En avvägning behövde göras mellan å ena sidan att ta fram skarpare demokrativillkor och å andra sidan att snabbt få dessa på plats för att sätta stopp för att skattemedel här och nu går till fel ändamål.

Sverigedemokraterna kommer noggrant att följa konsekvenserna av att de nya demokrativillkoren har införts och vi står när som helst redo att driva på för ytterligare skärpningar om det skulle visa sig behövas. Vi vill ge en myndighet, exempelvis Statskontoret, i uppdrag att utvärdera konsekvenserna av de nya demokrativillkorens införande. En sådan utvärdering skulle kunna beröra hur införandet har påverkat de organisationer som ansöker om statsbidrag såväl som hur det har påverkat de aktörer som fördelar statsbidrag.

Utvärderingen skulle exempelvis kunna ske årligen under en treårsperiod, med start efter att villkoren har tillämpats under tillräckligt lång tid för att konsekvenserna ska kunna bedömas på ett seriöst sätt. Det väsentliga är att konsekvenserna tydligt blir klarlagda över tid så att det vid behov skyndsamt kan ageras för att få till stånd än skarpare demokrativillkor om det visar sig behövas. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör verka för en återkommande utvärdering av demokrativillkoren.

Kommunal och regional bidragsgivning

Sverigedemokraterna ser redan skärpningar som vi vill genomföra framöver sett till demokrativillkor vid statsbidrag till civilsamhället. Exempelvis anser vi att om statsbidrag under lång tid har delats ut till aktörer som inte längre bedöms bedriva en verksamhet i enlighet med den svenska demokratin så bör regeringen verka för att utreda konsekvenserna av att dessa bidrag, potentiellt mycket stora ekonomiska belopp, har gått in i dessa organisationer. Detta är ett krav för att den svenska civilsamhällespolitiken ska kunna tas på allvar.

En annan central fråga som Sverigedemokraterna vill adressera när det kommer till demokrativillkor gäller det offentligfinansierade stöd till extremism som utgår från kommuner och regioner. Sverigedemokraterna menar att det kommunala självstyret är viktigt att värna, men det bör motverkas att sådant stöd genom den kommunala och regionala nivån delas ut till krafter som på statlig nivå har bedömts bidra till islamism, radikalisering, våldsbejakande extremism och liknande. Det finns en orimlighet som behöver adresseras när det i Sverige i dagsläget är möjligt att exempelvis en islamistkopplad organisation kan frodas genom att fortsätta motta offentligfinansierat stöd via kommuner och regioner även om samma organisation har nekats statsbidrag med hänvisning till islamism och att man inte uppfyller statliga demokrativillkor. Säpo har bland annat i sitt remissvar till Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället (SOU 2019:35) konstaterat just att inte bara staten utan även kommuner delar ut offentligfinansierat stöd till organisationer med kopplingar till extremistmiljöer, och Säpo har vidare konstaterat att detta bidrar till ökad radikalisering och våldsbejakande miljöers tillväxt. Mot bakgrund av att radikalisering i dag i högre utsträckning kan ske snabbt och digitalt blir behovet av en mer sammanhållen bidragskontroll än mer angeläget. Sverigedemokraterna anser att regeringen bör verka för att återkomma till riksdagen med förslag på hur det kan motverkas att organisationer kan erhålla offentligfinansierat stöd genom kommuner och regioner om det på statlig nivå har bedömts att dessa inte bör få erhålla statsbidrag med hänvisning till extremism. Det är en fråga som går bortom civilsamhällespolitiken och i förlängningen handlar om rikets säkerhet.

Det finns en förhoppning om att demokrativillkoren i propositionen som riksdagen beslutade om 2024 kommer att bli normerande för kommuner och regioner. Sverigedemokraterna skulle välkomna en sådan utveckling, men vi vågar inte förlita oss på det, utan tror på att det kommer krävas ytterligare beslut om skärpningar från riksdagen framgent.

Muslimska brödraskapet i Sverige

I det svenska civilsamhället återfinns aktörer som kopplas samman med det islamistiska Muslimska brödraskapet (MB). Brödraskapets framfart i Sverige är av särskild betydelse att adressera politiskt. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har uppmärksammat MB i studier på senare tid. Likaså har exempelvis Sameh Egyptson gjort det i sin uppmärksammade avhandling från 2023. Dessa typer av granskningar är efterlängtade och välbehövliga. MB har funnits i Sverige sedan 1970-talet och organisationen är dessvärre i stabil tillväxt. Organisationen är inte bara aktiv i det svenska samhället, utan i Europa i stort, där den främst etablerat sig genom olika organisationer som går under andra namn men som kan kopplas samman med MB. Det finns tecken på att även politiska företrädare i europeiska länder kan kopplas samman med MB. Organisationens mål i Europa baseras huvudsakligen på att tilltala muslimer som grupp snarare än majoritetssamhället, som är fallet i MB-aktivisternas ursprungsländer. Man strävar på lång sikt efter att bygga en islamisk stat, en utveckling som sker gradvis och delvis genom en viss form av anpassning till det europeiska värdsamhället.

Flera europeiska länder granskar och bevakar MB och dess europeiska gren. Ett exempel är en rapport som premiärminister David Cameron beställde 2014 för att öka den brittiska regeringens förståelse av MB och dess sammankoppling med extremism. MB:s svenska gren är dock inte lika väldokumenterad, även om det finns aktörer i Sverige som bidrar till en ökad förståelse. Att förstå hur rörelsen arbetar utan tillräcklig kunskap är särskilt svårt på grund av att MB har en dold struktur för utomstående. MB kan beskrivas som ett andligt brödraskap med ett globalt nätverk snarare än en renodlad organisation. Detta har medfört en låg kunskapsnivå i ämnet, vilket också inneburit att MB:s olika grenar har lyckats etablera sig väl i Sverige. Tydligaste tecknet på dess etablering i Sverige var möjligen när föreningen Islamiska Förbundet i Sverige (IFiS),

som har sitt säte i Stockholms moské vid Medborgarplatsen, etablerades i mitten av 1990-talet. IFiS koppling till MB framgår bland annat av att IFiS i sina stadgar och policydokument har angett en direkt koppling till Federation of Islamic Organisations in Europe (FIOE), en organisation som forskare som studerar MB i Europa kopplar till MB:s övergripande organisatoriska struktur på makronivå. IFiS verkar vidare efter samma grundläggande mönster som MB i Egypten har gjort under flera år, enligt Aje Carlbom, docent vid Malmö universitet. MB:s etablering i Sverige är relativt okänd och bör kartläggas närmare.

Statliga aktörer som Myndigheten för stöd till trossamfund (SST), Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), Folkbildningsrådet, Sida, och Allmänna arvsfonden har på olika sätt bidragit med ekonomiskt stöd till organisationer inom MB:s nätverk, men även kommuner är skyldiga till detsamma. Särskilt två organisationer inom MB:s nätverk, biståndsorganisationen Islamic Relief (IR) och studieförbundet Ibn Rushd (SIR), har varit betydande bidragstagare, även om deras verksamhet och finansiering under senare år har förändrats. Även den numera avvecklade organisationen Sveriges Unga Muslimer (SUM) är värd att notera.

Det finns tydliga kopplingar mellan organisationer inom MB:s nätverk i Sverige och än mer extrema islamistgrupper såväl inom som utanför Sveriges gränser. Inte minst SUM omfattade föreningar som har en salafistisk tolkning av islam, där ett antal medlemmar till och med deltagit i jihad efter att ha anslutit sig till terrorklassade organisationer. SUM var direkt eller indirekt påverkade av MB:s ideologi och har i likhet med övriga organisationer inom MB:s nätverk i Sverige ofta blivit tillfrågade i media när det gäller frågor som rör muslimer i Sverige. MUCF har tidigare fattat beslut om att avslå ansökningar om statsbidrag som SUM inlämnat med hänvisning till en rad kopplingar till våldsbejakande islamistiska miljöer. Det har likaså visat sig att pengar som donerats till MB sedan hamnat hos terrororganisationer i andra länder, bland annat genom IR. Flera av MB:s olika grenar är terrorklassade av ett antal länder. Det råder inget tvivel om att rörelsen sedan länge har suspekta inslag, men för att tydligare se dessa samband behöver MB:s kopplingar till terrorism granskas på ett opartiskt och professionellt sätt. MB-kopplade SIR driver en lång rad olika studiecirklar i lokaler knutna till diverse olika muslimska organisationer i Sverige. På detta sätt lyckas de få bidrag för studieverksamhet som ofta rör utbildning i islam eller islamofobi. SIR arbetar på detta

sätt aktivt med att öka MB:s inflytande i samhället samtidigt som man försvårar insyn i den egna verksamheten.

Utan att många förstår allvaret bidrar Sverige med offentligfinansierat stöd till MB:s huvudsakliga mål att bygga en parallell islamisk sektor i Sverige som grundar sig på en form av islamistisk identitetspolitik. De önskar skapa ett parallellt muslimskt civilsamhälle med en etablering av olika institutioner som skolor, vårdinrättningar, kulturcentra eller moskéer. Nätverket ägnar mycket tid åt att förhindra att muslimer i Sverige exponeras för västerländska normer och värderingar, varför de gynnas av en viss form av segregation i samhället. Detta är naturligtvis ingenting som gynnar svenska skattebetalare, alla former av offentligfinansierat stöd till grupper som ingår i MB:s nätverk behöver stoppas. Regeringen bör även verka för att utreda konsekvenserna av att organisationer som ingår i nätverket kring Muslimska brödraskapet redan har fått ta del av offentligfinansierat stöd.

Organisationer med band till icke-demokratiska regimer

Problemet i Sverige med att offentligfinansierat stöd till civilsamhället inte alltid går till avsedda ändamål är enligt Sverigedemokraternas uppfattning allvarligt. Skattebetalarnas pengar har under lång tid gått till verksamheter som undergräver förtroendet för civilsamhällespolitiken – det handlar om alltifrån islamistiska miljöer till rena bedrägerier. En problematik som har tydliggjorts under senare år och som fått omfattande uppmärksamhet i samhällsdebatten är det stöd som har utgått till organisationer i civilsamhället i Sverige som haft band till utländska stater.

Att stöd går till organisationer med internationella förgreningar är inte nödvändigtvis problematiskt, men när det rör sig om organisationer med band till icke-demokratiska regimer uppstår en särskild risk ur ett demokrati- och säkerhetsperspektiv.

Ett fall som särskilt har uppmärksammats gäller Iran och organisationer i Sverige med kopplingar till landets regim. Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) har tidigare betalat ut statsbidrag till Islamiska Shiasamfunden i Sverige (ISS), som har kopplingar till det uppmärksammade Imam Ali Islamic Center i Järfälla, som i sin tur har kopplingar till Irans regim. Under 2022 visade SVT:s Uppdrag granskning dessutom att

det i den aktuella miljön förekommit förmedling av så kallade ”njutningsäktenskap”. Detta har lett till omfattande debatt och granskning kring hur statsbidragssystemet förhåller sig till organisationer med koppling till icke-demokratiska regimer.

Det aktuella fallet rör Iran, men liknande frågeställningar har även aktualiserats i relation till andra stater. Efter att de skärpta demokrativillkoren trädde i kraft den 1 januari 2025 har sådana ärenden i högre grad blivit föremål för prövning än tidigare. Samtidigt kvarstår frågan principiellt om hur staten långsiktigt bör förhålla sig till organisationer med band till icke-demokratiska regimer i utländska stater.

Regeringen bör därför säkerställa att regelverken fortsatt utvecklas så att statsbidrag inte kan utgå till organisationer i civilsamhället med sådana kopplingar.

Inkonsekvent utdelning av statsbidrag

I Sverige finns en inkonsekvens sett till de bedömningar som görs av olika statliga aktörer som beslutar om vilka organisationer som tilldelas statsbidrag. Jämförs Folkbildningsrådets utdelning av statsbidrag med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF), så framgår den nämnda inkonsekvensen med tydlighet.

Under 2018 beslutade MUCF att avslå ansökan om statsbidrag från den numera avvecklade organisationen Sveriges Unga Muslimer (SUM) för att man på olika sätt bedrev en verksamhet i strid med demokratins idéer. MUCF har dessutom återkrävt bidrag som har betalats ut till SUM. MUCF har därefter i en domstolsprocess fått rätt mot SUM i den aktuella frågan, och även kammarrätten i Stockholm kom fram till att SUM:s verksamhet inte sker i enlighet med demokratins idéer. SUM har varit en medlemsorganisation i det muslimska studieförbundet Ibn Rushd (SIR), som i sin tur under lång tid erhöll mångmiljonbelopp i statsbidrag varje år via Folkbildningsrådet – både före och efter att SUM nekades fortsatta statsbidrag. Folkbildningsrådet har tidigare bedömt att SIR lever upp till statens syfte med statsbidraget till folkbildningen om att stärka och utveckla demokratin, trots studieförbundets väl belagda kopplingar till det islamistiska Muslimska brödraskapet, och trots att SIR under lång tid hade SUM som medlemsorganisation såväl innan som efter att SUM bedömdes bedriva en verksamhet i strid med demokratins idéer. Efter kammarrättsdomen begärde SUM

utträde som medlemsorganisation i SIR, vilket beviljades först vid SIR:s förbundsstämma 2021.

Folkbildningsrådet har därefter beslutat att Ibn Rushd inte ska få statsbidrag för åren 2025–2027, vilket visar att frågan fortsatt är aktuell.

Det är principiellt inte rimligt att en organisation med myndighetsuppdrag likt Folkbildningsrådet under lång tid har kunnat utbetala statsbidrag till en organisation som har medlemsorganisationer som av en annan myndighet och av domstol har bedömts bedriva verksamhet som inte är förenlig med demokratins idéer. Regeringen bör verka för att återkomma med förslag till riksdagen för att denna inkonsekvens och dubbelhet tydligt ska kunna motverkas framöver. Det är av stor vikt för legitimiteten och trovärdigheten för den svenska civilsamhällespolitiken att utdelningen av statsbidrag blir mer konsekvent än i dagsläget.

Organisationer som underlättar illegala invandrares vistelse i Sverige

I den svenska civilsamhällespolitiken förekommer det att offentligfinansierat stöd delas ut till organisationer som medvetet gynnar illegala invandrares vistelse i Sverige. Det är inte rimligt att staten å ena sidan har myndigheter som ska verka för att utlänningar utan rätt att vistas i Sverige, ska lämna landet, samtidigt som staten å andra sidan har andra myndigheter som finansierar organisationer som skapar incitament för och underlättar illegala invandrares uppehälle i landet. Det är av samma skäl inte heller rimligt att stöd från kommunal och regional nivå utgår till denna typ av organisationer. En sådan bakvänd politik underminerar polisens och andra myndigheters verksamhet, det är att stötta myndighetstrots, vilket Sverigedemokraterna ser som helt oacceptabelt.

Frågan om statligt stöd till den aktuella typen av organisationer blev omdebatterad exempelvis under maj 2020. Den dåvarande regeringen kommunicerade då ut i samband med en presskonferens att man ville satsa mångmiljonbelopp på civilsamhället för att hjälpa människor under coronakrisen, varav man hade illegala invandrare som en uttalad målgrupp för satsningen. Regeringen bör verka för att organisationer i civilsamhället som skapar incitament för och underlättar illegala invandrares vistelse i

Sverige inte ska kunna erhålla offentligfinansierat stöd, oavsett om stödet utgår från statlig, regional eller kommunal nivå.

Etniska invandrarorganisationer

I dagens Sverige kraftigt präglat av segregation, parallella samhällsstrukturer och slitningar till följd av en oerhört ansvarslös migrationspolitik, riskerar offentligfinansierat stöd till etniska invandrarorganisationer att underblåsa och förvärra de mycket allvarliga problem som redan finns. Statsbidraget till organisationer bildade på etnisk grund har delats ut av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) – det är ett bidrag vars existens Sverigedemokraterna länge har ställt sig kritiska till. Årligen har det handlat om tiotals miljoner kronor som genom myndigheten har gått till olika etniska invandrarorganisationer varav många kan kopplas till invandrargrupper i vilka många personer står utanför det svenska samhället sett till bland annat omfattande arbetslöshet med mera. För att som organisation ens vara aktuell för bidraget har det varit ett krav att organisationen till övervägande del har medlemmar med utländsk bakgrund. Statsbidraget till organisationer bildade på etnisk grund är nu avskaffat, efter att Sverigedemokraterna länge hade drivit på för att så skulle ske.

Även bidragsformer som styrs av andra förordningar och regler går i flera fall i praktiken till etniska invandrarorganisationer på ett sätt som riskerar att få samma negativa effekt som statsbidraget till organisationer bildade på etnisk grund. Statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer som även det delas ut av MUCF, är exempel på ett bidrag som har många etniska invandrarorganisationer som mottagare i praktiken, även om bidragets syfte i grunden är ett annat. Flera av organisationerna som mottar bidraget har precis som gällande statsbidraget till organisationer bildade på etnisk grund, koppling till invandrargrupper i vilka många personer står utanför det svenska samhället på avgörande sätt. Det ska dock understrykas att många organisationer som mottar statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer inte har en etnisk inriktning. Sverigedemokraterna är således inte kritiska till detta statsbidrags existens i sin helhet. Vi anser att regeringen bör verka för att statsbidrag inte ska kunna utgå till etniska invandrarorganisationer av det slag som tidigare omfattades av statsbidraget till organisationer bildade på etnisk grund, och att motsvarande finansiering inte heller ska ske genom andra bidragsformer.

Kriminella element och civilsamhällespolitiken

Ett problem i den svenska civilsamhällespolitiken som tydligare har hamnat på den politiska dagordningen på senare år gäller hur kriminella element utnyttjar offentligfinansierat stöd avsett för aktörer i det svenska civilsamhället. Polisen har påtalat risken för att ideella föreningar och stiftelser används för att tvätta pengar från kriminell verksamhet eller för att stjäla pengar från den svenska välfärden, och i slutet av 2020 gick man ut och varnade för att det saknas kontroll på inflödet till föreningslivet i de så kallade utsatta områdena i Sverige. I samband med den mediala rapporteringen framhölls att det då fanns omkring 1 000 ideella föreningar bara i invandrartäta Södra Järva i Stockholmsområdet, varav många av dessa föreningar bedömdes ha en högst oklar verksamhet. Det framkom under hösten 2020 vidare att organiserad brottslighet var inblandad i verksamhet som kunde kopplas till statsbidragsberättigade studieförbunds verksamhet i just Järvaområdet, vilket blev en central del i den då omfattande samhällsdebatten kring fusk och bedrägerier kopplat till statsbidraget till folkbildningen. Detta ledde i sin tur fram till att diverse åtgärder vidtogs i syfte att stävja fusket inom folkbildningen. Problemet är dock bredare än att det enbart kan kopplas till folkbildningens verksamhet – det behövs ageras mot kriminella element inom ramen för hela den svenska civilsamhällespolitiken.

Att bekämpa organiserad brottslighet, klankriminella och liknande aktörer som dessvärre har växt sig starka i dagens Sverige är givetvis i första hand en uppgift för rättsväsendet, men med tanke på hur illa läget är i Sverige behöver hela samhällsapparaten mobiliseras. Bevisligen har organiserad brottslighet i Sverige försökt utnyttja resurser i ideella föreningar för egen vinning.
Det gäller inte bara direkta bidragsbedrägerier, utan också risken för att föreningar används som plattformar för inflytande eller verktyg för penningtvätt och otillbörlig påverkan.
Det är således viktigt att myndigheter och andra organ som delar ut statsbidrag till organisationer i civilsamhället ges de resurser och den kompetens som behövs för att försäkra sig om att inga statsbidrag eller offentliga resurser för övrigt hamnar i händerna på organiserad brottslighet, klankriminella eller liknande aktörer. Sverigedemokraterna vill se en civilsamhällespolitik som ligger steget före och förhindrar att statsbidrag hamnar i händerna på brottslingarna. Vi menar att regeringen bör agera för att förhindra

att offentligfinansierat stöd till organisationer i civilsamhället utnyttjas av organiserad brottslighet, klankriminella och liknande aktörer.

Central databas

Förutsättningarna för aktörer på såväl statlig som lokal nivå att kunna samarbeta kring att upptäcka fusk och felaktigheter i ett tidigt skede när det kommer till offentlig bidragsgivning till civilsamhället, behöver förbättras. Med tanke på att civilsamhällesorganisationer som exempelvis trossamfund ofta verkar inom en rad olika områden i det svenska samhället kan de även motta offentligfinansierat stöd från en mängd olika håll. Det bidrar till svåröverblickbarhet i bidragsgivningen totalt sett.

Sverigedemokraterna vill mot bakgrund av detta inrätta en central databas som omfattar alla offentligfinansierade bidrag till civilsamhället och de organisationer som tar del av dessa. Databasen bör utöver statsbidrag även innefatta bidrag på kommunal och regional nivå. Vårt förslag skulle skapa ökad transparens och en mer heltäckande bild av vilka bidrag som existerar samt av vilka organisationer som är mottagare av desamma. Riksrevisionen föreslog i en granskning från 2023 av den statliga bidragsgivningen till civilsamhället att en central databas ska inrättas. Det förslaget är dock annorlunda från Sverigedemokraternas genom att det är mer begränsat och endast omfattar statsbidrag.

Sverigedemokraterna menar att en sådan databas bör utformas så att den stärker möjligheten att upptäcka dubbel finansiering, återkommande bidragsmottagare och mönster som kan indikera missbruk av skattemedel.

Företrädarregister och ökad transparens

Demokrativillkor vid statlig bidragsgivning till civilsamhället är ett betydelsefullt verktyg för att stoppa organisationer som öppet propagerar för odemokratiska och våldsbejakande budskap från att motta offentligt stöd. Däremot finns fortfarande möjlighet för dessa organisationer att i det fördolda understödja brottslig och odemokratisk verksamhet.

I Sverige finns ett behov av att införa ett nationellt företrädarregister hos våra myndigheter gällande verkliga företrädare för de civilsamhällesorganisationer som mottar offentliga bidrag. Registret skulle rimligen kunna återfinnas hos Skatteverket och innehålla uppgifter om styrelsemedlemmar samt vilka personer inom styrelserna som är firmatecknare. Att företrädarregistret inkluderar uppgifter om den statliga nivån är en självklarhet, men även kommunal och regional nivå bör inkluderas för att få en bättre överblick om föreningar och dess företrädare över landet. Ett införande skulle ge bättre överblick och kontroll – det skulle bli svårare för företrädare i dessa civilsamhällesorganisationer att använda pengarna till felaktiga ändamål, som att slussa pengar vidare till extremistorganisationer utomlands exempelvis. Registret skulle även kunna utvecklas för att ta reda på vilka personer som tidigare varit inblandade i ekonomisk brottslighet. Hur ett företrädarregister ska införas behöver utredas för att klargöra hur det bäst bör införas och användas. Sverigedemokraterna anser därför att regeringen bör utreda möjligheten att införa ett nationellt företrädarregister.

Utöver bristande insyn hos svenska myndigheter gällande vilka som företräder civilsamhällesorganisationer som mottar offentliga bidrag, så finns det skäl att se över ytterligare åtgärder för ökad transparens. För att förhindra att kriminella och odemokratiska aktörer inom det svenska civilsamhället tillskansar sig skattebetalarnas pengar behöver det vidtas åtgärder som förbättrar insynen och transparensen i de aktuella organisationerna i förhållande till svenska myndigheter. Det skulle exempelvis kunna handla om att ge berörda myndigheter bättre insyn i organisationernas ekonomi, för att bättre kunna följa hur de offentliga bidragen faktiskt används. Sverigedemokraterna menar därför att regeringen bör se över åtgärder som ökar insynen i civilsamhällesorganisationer som mottar offentliga bidrag, i förhållande till svenska myndigheter.

Förbud mot att företräda organisationer

De skärpta demokrativillkor som har införts vid statsbidrag till civilsamhället ska förhoppningsvis leda till att organisationer som bedriver verksamhet i strid med samhällets grundläggande demokratiska värderingar i högre grad stoppas från att motta statsbidrag. Demokrativillkoren är ett första steg för att förhindra att extremister kan motta offentliga bidrag, även om fler åtgärder kommer att krävas. Sameh Egyptson

kunde 2023 i sin avhandling påvisa ett omfattande nätverk av organisationer och individer i Sverige med kopplingar till det islamistiska nätverket Muslimska brödraskapet. Nätverk som i det aktuella exemplet är komplexa, och genom att bilda nya organisationer och inneha förtroendeuppdrag i olika organisationer som de rör sig emellan, så kan personer som har varit delaktiga i att bryta mot demokrativillkor fortsätta att erhålla offentligfinansierat stöd.

Vid ekonomisk brottslighet som är kopplad till företagsverksamhet kan en persons näringsfrihet inskränkas under en viss period. Domstolar i Sverige kan utdöma näringsförbud när en person har begått allvarliga ekonomiska brott, exempelvis bokföringsbrott, skattebrott, bedrägeri eller ekonomiskt brott mot staten. Syftet med näringsförbud är att förhindra att personen fortsätter att begå ekonomiska brott genom att förbjuda honom eller henne från att bedriva näringsverksamhet under en viss tid. Rätten till näringsfrihet regleras i regeringsformen 2 kap. 16 §, men denna rättighet kan alltså begränsas under vissa förutsättningar.

Föreningsfriheten är central och ska skyddas. Samtidigt har det svenska samhället ett intresse av att inte stödja organisationer som underminerar svensk demokrati. Det finns grupper av individer som är mycket aktiva inom sådana destruktiva organisationer, exempelvis gäller det Muslimska brödraskapets nätverk i Sverige. Därför finns det ett intresse av att begränsa sådana personers frihet att företräda offentligfinansierat föreningsliv om de har varit delaktiga i att bryta mot demokrativillkor. Rimligen bör inriktningen vad gäller ett sådant förbud ta sikte på att personerna i fråga inte ska kunna företräda organisationer som mottar offentligfinansierat stöd så att de under en viss tid, likt vid näringsförbud, inte tillåts att bilda eller inneha förtroendeuppdrag för organisationer som mottar offentliga bidrag.

Förslaget om att införa ett slags förbud mot att företräda organisationer för personer som varit ansvariga för att ha överträtt demokrativillkor kräver en grundlig utredning innan det kan bli verklighet. Det är viktigt att säkerställa att förslaget blir väl avvägt i förhållande till grundläggande rättigheter likt förenings- och yttrandefriheten. Det är även viktigt att regeringen samtidigt överväger andra åtgärder för att förhindra att personer som har överträtt demokrativillkor fortsätter att företräda offentligfinansierade organisationer i civilsamhället.

Sverigedemokraterna anser mot bakgrund av ovanstående att regeringen bör utreda hur individer som har varit ansvariga för överträdelser kopplade till demokrativillkor kan begränsas från att företräda organisationer i civilsamhället som är berättigade till offentligfinansierat stöd.

Runar Filper (SD)

Mattias Karlsson Bergman (SD) *Mikael Strömberg (SD)*

Emma Altenhammar (SD)